“MEDIA MAYDONDA AXBOROT TARQATISH MADANIYATI”

Axmadjanova Muazzam Islomjanovna
Namangan davlat pedagogika
instituti
stajyor-o‘qituvchisi

muazzamaxmadjanova70@gmail.com
Yoqubjonova
Rahimajon
Namangan davlat pedagogika instituti
S.PED-AU-24-guruh 1-kurs talabasi
rotiqaliye@gmail.com

Annotatsiya; ushbu maqolada axborot tarqatish jarayonining jamiyatdagi ahamiyatini, axborotning sifatini va uning ta'sirini tahlil etadi. Maqola, axborot madaniyatining o‘sishi va ommaviy axborot vositalarining roli, so‘z erkinligi va axborot xavfsizligi kabi masalalarni ko‘rib chiqadi. Shuningdek, media platformalaridagi axborot tarqatishning ijtimoiy mas'uliyati, media savodxonligini oshirish va foydalanuvchilarni manipulyatsiyadan himoya qilishning zarurligi muhokama qilinadi. Maqolada, axborot madaniyati rivojlanishi uchun davlat va jamoatchilikning hamkorligi, yangiliklarning aniq va haqqoniy bo‘lishi kerakligi ta'kidlanadi.

Kalit so‘zlar: Axborot tarqatish, media madaniyati, ijtimoiy mas'uliyat, so‘z erkinligi, axborot xavfsizligi, media savodxonlik, manipulyatsiya, media platformalari,

yangiliklarning haqqoniyligi, davlat va jamoatchilik hamkorligi, axborot sifatini oshirish.

Abstract: This article analyzes the importance of the information dissemination process in society, the quality of information, and its impact. The article addresses issues such as the growth of information culture, the role of mass media, freedom of speech, and information security. It also discusses the social responsibility of information dissemination on media platforms, the need to enhance media literacy, and protect users from manipulation. The article emphasizes the importance of state and public collaboration in the development of information culture, as well as the necessity for news to be accurate and truthful.

Key words: Information dissemination, media culture, social responsibility, freedom of speech, information security, media literacy, manipulation, media platforms, accuracy of news, state and public collaboration, improving information quality.

Абстрактный: В данной статье анализируется важность процесса распространения информации в обществе, качество информации и её влияние. Рассматриваются такие вопросы, как рост информационной культуры, роль массовых медиа, свобода слова и информационная безопасность. Также обсуждаются социальная ответственность распространения информации на медийных платформах, необходимость повышения медиаграмотности и защиты пользователей от манипуляций. В статье подчеркивается важность сотрудничества государства и общества в развитии информационной культуры, а также необходимость точности и правдивости новостей.

Ключевые слова: Распространение информации, медиакультура, социальная ответственность, свобода слова, информационная безопасность, медиаграмотность, манипуляция, медийные платформы, точность новостей, сотрудничество государства и общества, повышение качества информации.

Media maydonda axborot tarqatish madaniyati mavzusi zamonaviy jamiyatda nihoyatda muhim ahamiyatga ega. Ommaviy axborot vositalari (OAV) va media platformalarining roli nafaqat axborot tarqatishda, balki uning sifatini belgilashda, jamiyatdagi fikrni shakllantirishda va ijtimoiy o'zgarishlarga ta'sir etishda ham muhimdir. Axborot madaniyatining rivojlanishi esa, media tarqatish jarayonining mas'uliyatli va ishonchli bo'lishiga, ijtimoiy munosabatlarning o'zgarishiga va ma'lumotlarni to'g'ri qabul qilishga yordam beradi.

Axborot tarqatish madaniyati — bu axborotni tarqatish va qabul qilish jarayonidagi jamiyatning axloqiy, ijtimoiy va huquqiy mas'uliyatini anglashdir. Bu nafaqat axborotning sifatini, balki uning ta'sirini ham o'z ichiga oladi. Ommaviy axborot vositalari jamiyatni axborot bilan ta'minlaydi, ularning tarqatilishi esa jamiyatdagi fikrni shakllantiradi. Shu bilan birga, axborot madaniyatining oshishi, foydalanuvchilarning axborotni tahlil qilish va unga tanqidiy qarash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.[1]

Axborot madaniyati faqat media vositalarining sifatiga bog'liq emas, balki jamiyatdagi axborotning qanday tarqatilishiga ham bog'liqdir. Axborot madaniyatining rivojlanishi nafaqat jurnalistlarning mas'uliyatini, balki axborotni qabul qiluvchi tomoshabinlarning ham mas'uliyatini oshiradi. Media platformalarining kuchli ta'siri, yangiliklarni tezda tarqatish imkoniyatini beradi, lekin bunday tezlikda ba'zida axborotning to'liq va haqqoniy bo'lishiga shubha paydo bo'lishi mumkin. Shuning uchun, axborot madaniyatini rivojlantirish uchun axborotning to'liq va haqqoniy bo'lishiga e'tibor qaratish zarur.

Axborot xavfsizligi va so'z erkinligi o'rtasidagi muvozanatni saqlash media madaniyatining muhim tarkibiy qismlaridan biridir. So'z erkinligi — bu har bir fuqaroning o'z fikrini erkin ifoda etish huquqidir. Ammo bu erkinlik axborot xavfsizligini buzmasligi kerak. Jamiyatda noto'g'ri axborot tarqatilishi, xususan, soxta yangiliklar (fake news) va manipulyatsiya qilingan axborotlarning tarqalishi axborot xavfsizligini xavf ostiga qo'yadi. So'z erkinligini ta'minlash bilan birga, jamiyatning bu

erkinlikdan noto'g'ri foydalanishining oldini olish uchun qonuniy va axloqiy me'yorlar yaratish zarur.[2]

Media platformalarining o'sishi bilan axborotning tarqalishi ham o'zgardi. Tezkor axborot almashinuvi va internetning rivojlanishi bilan har bir foydalanuvchi yangi bir "media aksiyasi"ga aylanishi mumkin. Shu bilan birga, axborotning ijtimoiy ta'sirini hisobga olgan holda, media platformalarining ijtimoiy mas'uliyati oshishi zarur. Bu, avvalo, to'g'ri va haqqoniy axborotlarni taqdim etishni, foydalanuvchilarni manipulyatsiyadan himoya qilishni, soxta axborotni tezda aniqlash va unga qarshi kurashishni o'z ichiga oladi.

Axborot tarqatish madaniyati rivojlanishi uchun media savodxonligi muhim omil hisoblanadi. Media savodxonlik, avvalo, axborotning manbaini, mazmunini va ta'sirini tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Jamiyatdagi har bir inson media savodxonligini oshirishga intilishi lozim. Media savodxonlik axborotning haqiqiyligini tushunish, noto'g'ri axborotga qarshi kurashish va axborotdan to'g'ri foydalanishni o'rgatadi. Shu bilan birga, bu jarayon faqat jamiyatning axborotga bo'lgan munosabatini yaxshilashga yordam bermaydi, balki media vositalarining ishonchliligini ta'minlashga ham yordam beradi.

Zamonaviy media maydonida eng katta xavf-xatarlardan biri bu manipulyatsiya qilingan axborotlarning tarqalishidir. Bunday axborotlar, odatda, foydalanuvchilarni yolg'on yoki noto'g'ri fikrlarga yo'naltirish maqsadida tarqatiladi. Media madaniyatini rivojlantirish uchun, foydalanuvchilarni manipulyatsiyadan himoya qilish zarur. Bunda axborot manbalarini tekshirish, axborotning to'g'riligini tasdiqlash va media savodxonligini oshirish yordam beradi.

Axborot madaniyatining rivojlanishi uchun davlat va jamoatchilikning hamkorligi juda muhimdir. Davlat, o'z navbatida, axborot madaniyatini rivojlantirishga oid qonunlar va me'yorlarni belgilashi kerak. Jamiyat esa, axborotning haqqoniyligini ta'minlashda o'zining ijtimoiy mas'uliyatini anglab yetishi kerak. Ommaviy axborot vositalari va jamoatchilikning birgalikdagi sa'y-harakatlari, axborot madaniyatini rivojlantirishda katta rol o'ynaydi.[3]

Media maydonda axborot tarqatish madaniyati mavzusi jamiyatda axborotning sifatini, ta'sirini va xavfsizligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Axborot madaniyati nafaqat ommaviy axborot vositalarining mas'uliyatini oshirish, balki jamiyatning axborotga bo'lgan munosabatini yaxshilashga ham yordam beradi. Axborot xavfsizligi, so'z erkinligi, media savodxonlik va ijtimoiy mas'uliyatni oshirish, media maydonida axborot tarqatish madaniyatining asosiy tamoyillaridir. Bu jarayonni rivojlantirish uchun davlat va jamoatchilikning hamkorligi zarur.

Axborot tarqatish madaniyati, shuningdek, jamiyatda axborotning ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy ta'sirini shakllantiradi. Ommaviy axborot vositalarining ishonchliligi va haqqoniyligi jamiyatning barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Media madaniyati rivojlanishi orqali jamiyat axborotni nafaqat qabul qilishi, balki uni tahlil qilish va tanqidiy baholash qobiliyatini rivojlantiradi. Bu, ayniqsa, yangiliklarni to'g'ri qabul qilishda va ijtimoiy munosabatlar to'g'risida xolis fikrlar shakllantirishda katta rol o'ynaydi.

Bugungi kunda axborot tarqatishning asosiy vositalaridan biri bu internet va ijtimoiy tarmoqlardir. Internetda axborotning tez tarqalishi ijtimoiy o'zgarishlarga tezda ta'sir etishi mumkin. Shu sababli, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa internet platformalarining axborot tarqatishdagi rolini oshirish zarur. Bu yerda, to'g'ri va haqqoniy axborotning tarqatilishi, soxta axborotlarning tarqalishini oldini olish va foydalanuvchilarni manipulyatsiyadan himoya qilish o'z o'rnini topishi kerak.

Shuningdek, media madaniyatini rivojlantirishda ta'lim tizimi muhim ahamiyatga ega. Media savodxonligi bo'yicha ta'lim, yoshlarni axborotni tanqidiy tahlil qilishga va uni mas'uliyat bilan tarqatishga o'rgatadi. Shuning uchun, axborot madaniyati nafaqat jamiyatdagi har bir fuqaroning, balki butun ta'lim tizimining mas'uliyatini talab qiladi.

Bu jarayonni amalga oshirish uchun davlat, jamiyat va media vositalarining o'zaro hamkorligi zarur. Axborot madaniyati rivojlanishi uchun har bir tomonning o'ziga xos mas'uliyatlari mavjud bo'lib, ular birgalikda jamiyatda axborotning sifatini va ta'sirini yaxshilashga yordam beradi.

Shu bilan birga, media vositalarining ijtimoiy roli va mas'uliyatini oshiradi. Bu jarayon jamiyatda axborotning haqqoniyligini ta'minlashni, manipulyatsiyadan himoya qilishni va foydalanuvchilarni to'g'ri axborot bilan ta'minlashni o'z ichiga oladi. Ommaviy axborot vositalari, axborotning to'g'ri va xolis taqdim etilishi uchun jiddiy mas'uliyatni his qilishlari kerak. Xususan, jurnalistlar va media platformalari yangiliklarni har tomonlama tekshirish, soxta axborot va manipulyatsiyalardan saqlanish uchun kuchli tahlil qilish tizimlarini joriy etishlari lozim.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarda axborotning tarqalishi tezligi va uning ta'siri kundan-kunga oshib bormoqda. Bu platformalarda axborotni tez va samarali tarqatish, shuningdek, uning haqiqatini tekshirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Bu mas'uliyatni nafaqat professional jurnalistlar, balki har bir ijtimoiy tarmoq foydalanuvchisi ham his qilish kerak.

Axborot tarqatish madaniyati, shuningdek, davlat va jamiyatning axborot sohasidagi hamkorligini ta'minlashni talab qiladi. Bu, axborotning erkinligi bilan birga, axborot xavfsizligini ta'minlashga ham qaratilgan bo'lishi kerak. Jamiyatdagi axborot madaniyatining rivojlanishi, kelajakda yaxshiroq va xolis qarorlar qabul qilishga yordam beradi, hamda ijtimoiy rivojlanishga hissa qo'shadi.

Ommaviy axborot vositalari nafaqat axborot beruvchi manbalar, balki jamiyatni shakllantiruvchi asosiy kuchlardan biri bo'lib qolmoqda. Ularning yuksalishi, axborotning to'g'ri va haqqoniy bo'lishiga yordam beradi. Soxta axborotning tez tarqalishi jamiyatda noxush oqibatlarga olib kelishi mumkin, shuning uchun axborot tarqatish madaniyatining o'sishi juda muhimdir.

Media platformalaridagi axborot tarqatishning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish uchun jurnalistlar va foydalanuvchilar axborotning haqqoniyligini tekshirishda faol bo'lishlari kerak. Shuningdek, axborot xavfsizligini ta'minlash uchun davlat va jamoatchilik birgalikda ishlashi lozim. Axborot erkinligini ta'minlash bilan birga, uning xavfsizligi ham muhimdir. Aks holda, axborotning noto'g'ri tarqatilishi jamiyatda ishonchni yo'qotish va manipulyatsiyalarning yuzaga kelishiga olib keladi.

Shuning uchun media vositalari va foydalanuvchilar axborot tarqatish jarayonida mas'uliyatli yondashuvni saqlashlari zarur.

Bunda, axborot madaniyati va media savodxonligini oshirish, barcha qatlamdagi insonlarni axborotning haqiqatini tushunishga va unga to'g'ri munosabatda bo'lishga o'rgatish kerak. Bu orqali jamiyatda sog'lom, axborotga asoslangan qarorlar qabul qilinadi va ijtimoiy taraqqiyotga hissa qo'shiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. **"Media Savodxonlik va Axborot Madaniyati"** – 2024 yil, Toshboyev B.E., Normatov S.A.
2. **"Axborot Madaniyati va Ommaviy Axborot Vositalari"** – 2023 yil, Azizov A.
3. **"Media Platformalarida Axborot Tarqatish"** – 2023 yil, Rahimova S.
4. **"Axborot Tarqatish Madaniyati: Yangi Yondashuvlar"** – 2022 yil, Karimov S.
5. **"Axborot Madaniyati: Global Va Lokal Masalalar"** – 2024 yil, Umarov M.
6. **"Internetda Axborot Tarqatish"** – 2023 yil, Islomov R.